

1.6.2024 Toisen helluntain jälkeisen viikon lauantai

Päivän epistola

”Me tiedämme, että lain sanat kohdistuvat niihin, joilla on laki. Näin ei kukaan voi väittää vastaan, vaan koko maailma joutuu Jumalan tuomion alaiseksi. Eihän yksikään ihminen tule Jumalan edessä vanhurskaaksi lain käskyjä noudattamalla. Lain tehtävänä on opettaa tuntemaan, mitä synti on. Nyt Jumala on kuitenkin laista riippumatta tuonut ilmi vanhurskautensa, josta laki ja profeetat todistavat. Tämä Jumalan vanhurskaus tulee uskosta Jeesukseen Kristukseen, ja sen saavat omakseen kaikki, jotka uskovat. Kaikki ovat samassa asemassa, sillä kaikki ovat tehneet syntiä ja ovat vailla Jumalan kirkkautta mutta saavat hänen armostaan lahjaksi vanhurskauden, koska Kristus Jeesus on lunastanut heidät vapaiksi. Hänet Jumala on asettanut sovitusuhriksi, hänen verensä tuo sovituksen uskossa vastaanotettavaksi. Näin Jumala on osoittanut vanhurskautensa. Pitkämielisyydessään hän jätti menneen ajan synnit rankaisematta, mutta nyt meidän aikanamme hän osoittaa vanhurskautensa: hän on itse vanhurskas ja tekee vanhurskaaksi sen, joka uskoo Jeesukseen.” (Room. 3: 19 – 26)

Tässä tekstissä Paavali ymmärtää koko Vanhan testamentin laiksi, ei vain Tooraa (viittä Mooseksen kirjaa). Tämä laki kohdistuu ”niihin, joilla on laki”, tarkoittaa juutalaisia. Nyt Paavali laajentaa laajentaa Jumalan tuomion koskemaan koko maailmaa.

Vanhurskaaksi ei tulla tekemällä lain vaatimalla tavalla, vaan uskomalla. ”Lain tehtävänä on opettaa tuntemaan, mitä synti on” muistuttaa psalmia (Ps. 143: 2). Kreikankielisessä tekstissä tässä psalmin kohdassa on ero. Paavali lainaa Septuagintan mukaista tekstiä, jossa teksti on tulevassa muodossa. Suomennoksessa sanotaan ”Sinun edessäsi yksikään ei ole syytön”. Parempi käännös Septuagintan mukaan olisi ehkä ”tule olemaan syytön”. ”Yksikään” viittaa koko ihmiskuntaan.

Sana ”nyt” kertoo muutoksesta, uusi aikakausi alkaa. Paavali on tähän asti kirjoittanut Vanhasta testamentista ja juutalaisuudesta, nyt syrjäytetään laki, ympärileikkaus ja lupaukset.

”Laista riippumatta” kertoo, että Mooseksen lailla ei ole mitään tekemistä tämän uuden ilmoituksen kanssa Jumalan vanhurskaudesta. Laki ja profeetat vain valmistivat (ihmisiä) tähän ilmoitukseen.

”Vanhurskaus tulee uskosta Jeesukseen Kristukseen” voidaan kääntää myös: Vanhurskaus tulee Jeesuksen Kristuksen uskosta. Tällöin kyse olisi enemmän Kristuksen uskollisuudesta Isälle ja Kristuksen toiminnasta. Suomennos on todennäköisesti se parempi valinta. Paavali opettaa, että

Jeesus Kristus on itse julistus jumalallisesta vanhurskaudesta. Uskomalla ihmiset vastaanottavat jumalallisen vanhurskauden vaikutuksen. Tätä vanhurskautta ei voi vastaanottaa ilman uskoa, sitä ei näe ilman uskoa.

”Kaikki ovat tehneet syntiä” tarkoittaa kaikkia, vaikka Paavalin ymmärryksessä se tarkoitti juutalaisia ja kreikkaa puhuvia. Synti -sanankäynnön tarkka käännös suomeksi on ”epäonnistunut yritys saavuttaa siveellinen päämäärä”. Näin se ymmärretään sekä klassisessa kreikassa kuin Septuagintan yhteydessä. Mutta se merkitsee myös rikkomusta tapoja, lakia tai jumalallista tahtoa vastaan. ”Tehdä syntiä” kertoo jollain tavalla toimimisesta pahan vallassa. Se voi tapahtua myös ajatuksissa. ”Olla vailla Jumalan kirkkautta” johtuu synnistä, synti erottaa Jumalasta. Ihminen ei ole päässyt päämääräänsä olla osallinen Jumalan kirkkaudesta.

”Saavat hänen armostaan lahjaksi vanhurskauden” kertoo, että vanhurskaus saadaan ilman omia ansioita, ilman omaa toimintaa ja se saadaan Jumalalta. ”Koska Kristus Jeesus on lunastanut heidät vapaiksi” sisältää sanan lunastaa. Tätä verbiä käytettiin, kun orjasta tai vangista maksettiin lunnasrahat. Lunastaja on Kristus Jeesus, joka suoritti lunastuksen omalla kuolemallaan ja ylösnousemisellaan. Nyt kannattaa kiinnittää huomio siihen, että Paavali käyttää sanaa Kristus, sanaa, johon liittyy voimakas ajatus tulevasta ajasta. Lunastus on periaatteessa jo suoritettu, mutta sen vaikutuksen lopullista alkamista vielä odotetaan (Room. 8: 23).

”Hänet Jumala on asettanut sovitusuhriksi” voidaan myös ymmärtää hieman eri tavoin. Asettanut voidaan ymmärtää jumalallisen pelastussuunnitelman toteuttamisen osana. Se voidaan myös ymmärtää julkiseksi esiintuomiseksi, jolloin korostetaan ristiinnaulitsemista. Se, mikä on selvää, että asettaja on itses Jumala. ”Sovitusuhri” voidaan ymmärtää eri tavoin. Septuagintan mukaan se voidaan ymmärtää, että Jumala antaa synnit anteeksi tai toimituksena, joka poisti saastuneen kultin, joka esti yhteyden Jumalaan. Paavali kertoo tässä, että ristiinnaulittu Kristus on tullut armon istuimeksi, joka sovittaa meidät Jumalan kanssa.

”Hänen verensä tuo sovituksen uskossa vastaanotettavaksi.” Vaikka Kristuksen sovitusuhri on todellinen, se voidaan vastaanottaa, se tulee vaikuttavaksi, vain silloin, kun ihmisellä on uskoa.

”Näin Jumala on osoittanut vanhurskautensa” kertoo Isän vapauttavasta tuomiosta ja Jumalan vanhurskaus tulee ihmisten vanhurskauden lähteeksi. Tämä sama ajatus löytyy niin Qumranista kuin monista Vanhan testamentin kirjoituksista. Qumranin teksteissä vapautus tapahtuu lopun aikoina, Paavalin mukaan Kristus teki sen.

”Hän jätti menneen ajan synnit rankaisematta” voidaan ymmärtää kahdella eri tavalla. Vanhemman perinteen mukaan ”menneen ajan synnit” on anteeksi annettu. Uudempi tulkinta on suomennoksen mukainen: ”jätti synnit rankaisematta”.

Päivän evankeliumi

”Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi. Niin kuin te tuomitsette, niin tullaan teidät tuomitsemaan, ja niin kuin te mittaatte, niin tullaan teille mittaamaan. Kuinka näet roskan veljesi silmässä, mutta et huomaa, että omassa silmässäsi on hirsi? Kuinka voit sanoa veljellesi: Annapa kun otan roskan silmästäsi, kun omassa silmässäsi on hirsi? Sinä tekopyhä! Ota ensin hirsi omasta silmästäsi, vasta sitten näet ottaa roskan veljesi silmästä. ”Älkää antako koirille sitä, mikä on pyhää, älkääkä heittäkö helmiänne sikojen eteen, etteivät ne tallaa niitä jalkoihinsa ja käy teidän kimppuunne ja raatele teitä. Pyytäkää, niin teille annetaan. Etsikää, niin te löydätte. Kolkuttakaa, niin teille avataan. Sillä jokainen pyytävä saa ja jokainen etsijä löytää, ja jokaiselle, joka kolkuttaa, avataan.” (Matt. 7: 1 – 8)

Tuomitsemisia on erilaisia. Ihmisen pitää erottaa se asia, mistä hän voi sanoa jotain ja se, milloin pitää olla hiljaa. Jokainen, joka johtaa, opettaa tai ohjaa toista henkilöä, joutuu tekemään päätöksiä. Tuomioistuimen tuomarilla on velvollisuus tuomita oikein, samoin vaikka urheilulajin tuomarilla. Mutta tuomitsemisemme pitäisi rajoittua vain siihen, mihin meillä on oikeus ja velvollisuus. Me emme saa ottaa itsellemme sellaista tuomiovaltaa, joka ei meille kuulu. Varsinkaan Jumalalle kuuluva tuomiovalta on oikeutemme ulkopuolella. Meillä on oikeus kritiikkiin tai moitteeseen, mutta sen pitää olla rakentavaa, ohjata ihmistä oikeaan toimintaan.

”Niin kuin te tuomitsette, niin tullaan teidät tuomitsemaan.” Sanonta on passiivissa, tuomitsijamme on Jumala. ”Niin kuin te mittaatte”, viittaa kaupankäyntiin. Luukkaan evankeliumin vastaavassa kohdassa annetaan tarkkoja ohjeita mittaamisesta, nämä ohjeet sopivat hyvin toreilla käytävään kauppaan (Luuk. 6: 37 – 38). Vastaavanlaisia ohjeita mittaamisesta löytyy kaupallisista teksteistä Egyptistä ja Kreikasta ensimmäiseltä vuosituhannelta e.Kr.

Sitten Jeesus varoittaa ulkokultaisuudesta. Ihminen ei saa tuomita toista omien ennakoasenteidensa takia. Usein tällainen ihminen itse on syyllinen suurempaan syntiin kuin näkee toisella olevan. Tätä tarkoittaa puhe roskan näkemisestä kun ei näe omassa silmässään olevaa hirttä. Miten ihminen voi nähdä pienen roskan toisen silmässä, jos oman silmän näkökyvyn peittää kokonainen hirsi?

Emme tunne sitä taustaa, mistä nousee puhe koirista ja sioista. Vanhassa testamentissa ”pyhä” viittasi sakraaliseen lihaan (2. Moos. 29: 31 – 34). Tässä yhteydessä se merkitsee sanomaa Jumalan valtakunnasta. Myöhemmin se viittaa eukaristiaan (Did. 9: 5) ”Helmet” viittaavat joko sanomaan Jumalan valtakunnasta tai saarnaan. ”Heittää helmiä sioille” voi olla myös juutalainen sanaleikki Toorasta eli laista lähes samanlaisilla sanoilla. Koirat ja siat ovat Vanhan testamentin mukaan epäpuhtaita eläimiä, rabbiinisessa kirjallisuudessa ne voivat tarkoittaa epäpuhtaita miehiä, nimitystä on käytetty myös pakanoista ja harhaoppisista. Tässä se tarkoittanee torjuvia kuulijoita. Kirkon opettajat pitivät koiria pakanoina ja sikoja väärin toimivina kristittyinä. Tällöin pitää tarkoin miettiä, mitä kenellekin puhuu, ettei sitä ymmärretä väärin.

Tässä yhteydessä verbit pyytää, etsiä ja kolkuttaa liittyvät rukoukseen. Niiden kohteena on Jumalan valtakunta. Tarkoitus ei ole pyytää mitä tahansa, vaan etsiä ja päästä Jumalan valtakuntaan. Jeesuksen opetuksen toteuttaminen kuuluu siihen. Me pyydämme sitä, että ymmärtäisimme ja osaisimme noudattaa Hänen opetustaan. Pyytäkää, etsikää ja kolkuttakaa merkitsevät, ei yhtä kertaa, vaan pidempään jatkuvaa toimintaa.